

specifikace: věcná příslušnost okresních soudů k nárokům společenství vlastníků na náhradu škody či na vydání bezdůvodného obohacení žalovaným předsedou (statutárním orgánem) žalujícího společenství

§ 9 odst. 1 o. s. ř.

§ 9 odst. 2 písm. e), f) a l) o. s. ř.

§ 210 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (OZ)

§ 1194 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (OZ)

§ 1 zákona č. 90/2012 Sb. o obchodních korporacích (ZOK)

Ncp 333/2020

USNESENÍ

Vrchní soud v Praze jako soud nadřízený rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Františka Kučery a soudců Mgr. Martina Řezníčka a JUDr. Aleše Šťastného v právní věci

žalobce: **Společenství pro dům XY,**
IČO XY
zastoupené advokátkou Mgr. Dankou Oříškovou
sídlem Soukenická 2082/7, 110 00 Praha 1

proti
žalované: **P. T.**
zastoupená advokátem Mgr. Jaroslavem Rychtářem
sídlem Sodoměřská 1038/39, 130 00 Praha 3

o zaplacení částky 519 308 Kč s příslušenstvím,

vedené u Obvodního soudu pro Prahu 3 pod sp. zn. 19 C 88/2020, o určení věcné příslušnosti,

takto:

K projednání a rozhodnutí věci jsou v prvním stupni věcně příslušné okresní soudy.

Odůvodnění:

1. Žalobce se jako společenství vlastníků jednotek zajišťující správu společných částí příslušného domu a pozemku svojí žalobou doručenou Obvodnímu soudu pro Prahu 3 (dále jen „předkládající soud“) dne 11. 3. 2020 domáhá po žalované, která vykonávala v době od XY do XY (dále jen „rozhodné období“) funkci předsedkyně žalobce (dříve funkce pověřeného vlastníka) zaplacení částky 519 308 Kč s (blíže specifikovaným) příslušenstvím s tím, že žalovaná měla za svého působení ve funkci předsedkyně žalobce ve dnech 9. 4. 2017 a 10. 4. 2017 odvést z účtu žalobce formou tří bankovních převodů celkově částku jistiny, a to „bez jakéhokoliv právního důvodu nebo oprávnění“, a proto má mít žalobce „nárok na vrácení těchto částek na jeho účet“. Žalobce v žalobě rovněž provedl podrobný rozbor toho, proč neshledal důvodným vysvětlení žalované, že bylo namístě příslušné prostředky neponechávat na účtu žalobce, ale z účtu je převést a složit na účet advokátní úschovy, jakož i toho, proč se domnívá, že žalovaná popsáním jednáním „porušila své povinnosti nebo překročila oprávnění, která jí jako statutárnímu orgánu náležely“.
2. Předkládající soud předložil věc Vrchnímu soudu v Praze (dále jen „nadřízený soud“) k rozhodnutí podle § 104a odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), s tím, že není k projednání sporu věcně příslušný, neboť má za to, že podle § 9 odst. 2 o. s. ř. (poznámka nadřízeného soudu - s ohledem na následnou částečnou citaci takového ustanovení v příslušném přípisu účastníkům - zjevně: „podle § 9 odst. 2 písm. l) o. s. ř.“) je v prvním stupni věcně příslušný krajský soud, v daném případě Městský soud v Praze.
3. Žalobce v reakci na příslušnou výzvu předkládajícího soudu (§ 104a odst. 2 věta druhá o. s. ř.) právě zmíněný názor předkládajícího soudu odmítl s tím, že spor spadá „do pravomoci“ okresního soudu, nikoliv soudu krajského, když žalobce se v tomto řízení domáhá proti žalované, která ve funkci předsedkyně žalobce neoprávněně odvedla z účtu žalobce částku jistiny, vrácení těchto prostředků; předmětem sporu tedy není jednání shromáždění společenství vlastníků, a ani spor z toho vzniklý. K podpoře uvedeného závěru žalobce citoval z usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 8. 2016, sp. zn. 26 Cdo 861/2016.
4. Žalovaná ve svém vyjádření konstatovala, že podle jejího názoru je věcně příslušný krajský soud, přičemž je namístě věc postoupit nadřízenému soudu k rozhodnutí o věcné příslušnosti. Zásadním pro posouzení (ne)důvodnosti aplikace § 9 odst. 2 písm. l) o. s. ř. je podle názoru žalované to, zda se v posuzované věci jedná o spor týkající se „jednání shromáždění společenství vlastníků a sporů z toho vzniklých“, kdy ovšem z obsahu žaloby není věc v daném ohledu zcela „čitelná“ ani pro žalovanou. Podle žalované není možno předmět řízení posoudit, když z obsahu žaloby není bezpečně seznatelné, zda žalobní nárok je uplatňován jako nárok na vydání plnění z bezdůvodného obohacení, anebo jako nárok na náhradu škody. Podle žalované je na předkládajícím soudu, aby vyzval žalující stranu „k odstranění sporných a vzájemně konkurujících si skutkových tvrzení“, aby bylo zřejmé, zda žalobce uplatňuje nárok z titulu bezdůvodného obohacení, anebo z titulu odpovědnosti žalované za majetkovou škodu („například z důvodu posouzení věci podpůrně za použití analogie zákona podle § 9 odst. 2 písm. e), f) o. s. ř.“). Závěrem svého vyjádření žalovaná poznamenala, že žalobce se v žalobě vyjadřuje pouze ohledně jediné schůze (shromáždění) společenství z dne 7. 2. 2008, a předkládající soud by měl vyzvat žalobce, aby se vyjádřil v tom smyslu, zda o vrácení peněz žalovanou (ne)rozhodla schůze (shromáždění) společenství vlastníků jednotek.
5. Podle § 210 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. z.“), korporaci vytváří jako právnickou osobu společenství osob.
6. Podle § 1194 odst. 1 o. z., společenství vlastníků je právnická osoba založená za účelem zajišťování správy domu a pozemku; při naplňování svého účelu je způsobilé nabývat práva a zavazovat se k povinnostem. Společenství vlastníků nesmí podnikat ani se přímo či nepřímo podílet na podnikání nebo jiné činnosti podnikatelů nebo být jejich společníkem nebo členem.

7. Podle § 1 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOK“), obchodními korporacemi jsou obchodní společnosti (dále jen „společnost“) a družstva.
8. Podle § 1 odst. 2 ZOK, společnostmi jsou veřejná obchodní společnost a komanditní společnost (dále jen „osobní společnost“), společnost s ručením omezeným a akciová společnost (dále jen „kapitálová společnost“) a evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení.
9. Podle § 1 odst. 3 ZOK, družstvy jsou družstvo a evropská družstevní společnost.
10. Podle § 9 odst. 1 o. s. ř., nestanoví-li zákon jinak, jsou k řízení v prvním stupni příslušné okresní soudy.
11. Podle § 9 odst. 2 písm. e) o. s. ř., krajské soudy rozhodují jako soudy prvního stupně ve věcech vyplývajících z právních poměrů, které souvisejí se zakládáním obchodních korporací, ústavů, nadací a nadačních fondů, a ve sporech mezi obchodními korporacemi, jejich společníky nebo členy, jakož i mezi společníky nebo členy navzájem, vyplývají-li z účasti na obchodní korporaci.
12. Podle § 9 odst. 2 písm. f) o. s. ř., krajské soudy rozhodují jako soudy prvního stupně ve sporech mezi obchodními korporacemi, jejich společníky nebo členy a členy jejich orgánů nebo likvidátory, jde-li o vztahy týkající se výkonu funkce členů orgánů nebo likvidace.
13. Podle § 9 odst. 2 písm. l) o. s. ř., krajské soudy rozhodují jako soudy prvního stupně ve věcech jednání shromáždění společenství vlastníků a sporů z toho vzniklých, s výjimkou sporů o příspěvky členů společenství vlastníků na správu domu a pozemku, sporů o zálohy na úhradu za služby a způsobu rozúčtování cen služeb.
14. Jak v odstavci 1. konstatováno, žalobce se jako právnická osoba vykazující formu společenství vlastníků (§ 1194 odst. 1 o. z.) žalobou v tomto řízení domáhá proti žalované zaplacení nárokované částky jistiny (s příslušenstvím) s tvrzením (z titulu toho), že žalovaná měla v rozhodném období jako statutární orgán žalobce (§ 1205 odst. 1 věta druhá o. z.) odvést z účtu žalobce „bez jakéhokoli právního důvodu nebo oprávnění“ částku jistiny.
15. Právě zmíněné vymezení předmětu sporu v žalobě (jež je přitom určující pro stanovení věcné příslušnosti soudů ve sporném občanském soudním řízení - viz například usnesení Ústavního soudu ze dne 7. 2. 2012, sp. zn. I. ÚS 3348/10) je pro účely posouzení věcné příslušnosti soudů k dané věci, a to z hlediska všech do úvahy připadajících procesních ustanovení (viz odůvodnění níže), dostačující. Řešení otázky toho, jak bude věc posouzena po právní stránce (z hledisek nastíněných žalovanou v jejím vyjádření k otázce věcné příslušnosti), je pro potřeby rozhodnutí nadřízeného soudu podle § 104a odst. 2 poslední věta o. s. ř. bezpředmětné.
16. Předkládající soud při vyslovení svého názoru o absenci věcné příslušnosti okresních soudů projednávat a rozhodovat tuto právní věc zjevně (viz odstavec 2. odůvodnění výše) vychází z § 9 odst. 1 písm. l) o. s. ř. Předkládající soud však při citaci dotčeného procesního ustanovení bez zřejmého důvodu vynechává slovo „shromáždění“, přičemž taková nepřesná citace dává této úpravě (z hlediska rozsahu jejího dopadu) zcela odlišný význam. Z obsahu žaloby se nepodává, že by se věc jakýmkoli způsobem dotýkala jednání shromáždění žalobce (jako společenství vlastníků), přičemž žalobce existenci takové okolnosti dokonce explicitně vylučuje v rámci svého (dodatečného) vyjádření k otázce věcné (ne)příslušnosti soudu. Již jen z uvedeného důvodu nepřichází do úvahy speciální úprava věcné příslušnosti krajských soudů podle § 9 odst. 2 písm. l) o. s. ř. Důvodu vyzývat žalobce (ve smyslu nepřipadného návrhu žalované v daném ohledu), aby se vyjádřil v tom smyslu, zda o vrácení peněz žalovanou (ne)rozhodla schůze (shromáždění) společenství vlastníků jednotek, pak není rovněž proto, že podle (žalobcem jinak případně) odkazovaného usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 26 Cdo 861/2016 (navazujícího přitom na rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2016, sp. zn. 31 Cdo 4848/2014) je třeba příslušnou zákonnou dikci: „ve věcech jednání

shromáždění společenství vlastníků a sporů z toho vzniklých“ vykládat tak, že nedopadá na věci, jejichž předmětem „není samotné jednání shromáždění společenství“, nýbrž „jen vymáhání povinnosti, která jeho rozhodnutím vznikla“.

17. K argumentaci žalované možným posouzení věci „podpůrně za použití analogie zákona podle § 9 odst. 2 písm. e), f) o. s. ř.“ považuje nadřízený soud za potřebné dodat následující (viz odstavce 18. a 19. odůvodnění).
18. Žalobce, a to jako společenství vlastníků podle § 1194 o. z., sice naplňuje obecné zákonné znaky korporace, když tento typ právnické osoby vytváří společenství osob – členů – vlastníků jednotek (§ 210 odst. 1 o. z., s přihlédnutím k § 1194 odst. 2 věta první o. z.), nejedná se však již o speciální typ obchodní korporace ve smyslu § 1 ZOK, a to již jen proto (tedy bez ohledu na zákonem explicitně vyjádřený nepodnikatelský – tedy neobchodní – charakter společenství vlastníků), že definiční výčet obchodních korporací obsažený v uvedeném zákonném ustanovení - a zahrnující výlučně obchodní společnosti, tedy: veřejnou obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciovou společnost, evropskou společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení (§ 1 odst. 2 ZOK), jakož i družstva, tedy: družstvo a evropskou družstevní společnost (§ 1 odst. 3 ZOK) - je uzavřený.
19. Již jen proto, že žalovaný není obchodní korporací, je pojmově vyloučeno, aby na projednávanou věc dopadala procesní úprava obsažená v § 9 odst. 2 písm. e) o. s. ř., případně úprava obsažená v § 9 odst. 2 písm. f) o. s. ř.
20. Vzhledem ke všemu shora konstatovanému nadřízený soud uzavírá, že k žalobnímu požadavku v této věci jsou věcně příslušné okresní soudy ve smyslu obecné úpravy věcné příslušnosti soudů pro sporné občanské soudní řízení obsažené v § 9 odst. 1 o. s. ř., když se nejedná o věc, pro kterou by zákon zakládal speciální věcnou příslušnost soudů krajských. Taková speciální úprava totiž není obsažena nejen v uvažovaných ustanoveních § 9 odst. 2 písm. e), f) a l) o. s. ř., ale ani v žádném jiném ustanovení zákonné povahy.
21. Proto nadřízený soud rozhodl tak, že k projednání a rozhodnutí věci jsou v prvním stupni příslušné okresní soudy (§ 104a odst. 2 poslední věta o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto usnesení není odvolání ani dovolání přípustné.

Praha 14. května 2020

JUDr. František Kučera
předseda senátu

